स समुद्रमभिप्रेक्ष्य शोकाविष्टो महामुनिः। बद्ध्वा कण्ठे शिलां गुर्व्वीं निपपात तदाऽम्भसि।
स समुद्रोर्म्मिवेगेन स्थले न्यस्तो महामुनिः। जगाम स ततः खिन्नः पुनरेवाश्रमं प्रति।
इत्यादिपर्व्वणि चैत्ररथपर्व्वणि वाशिष्ठे वशिष्ठशोके षट्सप्तत्यधिकशततोऽध्यायः॥१७६॥
॥ गन्धर्व्व उवाच ॥ ततो दृष्ट्वाश्रमपदं रहितं तैः सुतैर्म्मुनिः। निर्ज्जगाम सुदुःखार्त्तः पुनरप्याश्रमात्ततः। १७४५
सोऽपश्यत्सरितं पूर्णां प्रावृट्काले नवाम्भसा। वृक्षान्बहुविधान्पार्थ हरन्तीं तीरजान् बहून्।
अथचिन्तां समापेदे पुनः कौरवनन्दन। अम्भस्यस्यां निमज्ज्येयमिति दुःखसमन्वितः।
ततः पाशैस्तदात्मानं गाढं बद्ध्वा महामुनिः। तस्या जले महानद्या निममज्ज सुदुःखितः।
अथ च्छित्त्वा नदी पाशांस्तस्यारिबलसूदन। स्थलस्थं तम्महर्षिं कृत्वा विपाशं समवासृजत्।
उत्ततार ततः पाशैर्व्विमुक्तः स महानृषिः। विपाशेति च नामास्या नद्यास्चक्रे महानृषिः। १७५०
शोके बुद्धिं तदा चक्रे नचैकत्र व्यतिष्ठत। सोऽगच्छत्पर्व्वतांश्चैव सरितश्च सरांसिच।
दृष्ट्वा स पुनरेवर्षिर्नदीं हैमवतीं तदा। चण्डग्राहवतीं भीमां तस्याः स्रोतस्यपातयत्।
सा तमग्निसमं विप्रमनुचिन्त्य सरिद्वरा। शतधा विद्रुता यस्माच्छतद्रुरिति विश्रुता।
ततः स्थलगतं दृष्ट्वा तत्राप्यात्मानमात्मना। मर्त्तुं न शक्यामीत्युक्त्वा पुनरेवाश्रमं ययौ।
स गत्वा विविधान् शैलान्देशान् बहुविधांस्तथा। अदृश्यन्त्याख्यया वध्वाऽथाश्रमेऽनुसृतोऽभवत्। १७५५
अथ शुश्राव सङ्गत्या वेदाध्ययननिस्वनं। पृष्ठतः परिपूर्णार्थं षड्भिरङ्गैरलङ्कृतं।
अनुव्रजति कोऽन्वेष मामित्येवाथ सोऽब्रवीत्। अहमित्यदृश्यन्तीमं सा स्नुषा प्रत्यभाषत। शक्तेर्भार्य्या महाभाग तपोयुक्ता तपस्विनी।
वशिष्ठ उवाच॥ पुत्रि कस्यैष साङ्गस्य वेदस्याध्ययनस्वनः। पुरा साङ्गस्य वेदस्य शक्तेरिव मया श्रुतः।
अदृश्यन्त्युवाच। अयं कुक्षौ समुत्पन्नः शक्तेर्गर्भः सुतस्य ते। समा द्वादश तस्येह वेदानभ्यस्यतो मुने।
गन्धर्व्व उवाच। एवमुक्तस्तया हृष्टो वशिष्ठः श्रेष्ठभाग्ऋषिः। अस्ति सन्तानमित्युक्त्वा मृत्योः पार्थ न्यवर्त्तत। १७६०
ततः प्रतिनिवृत्तः स तया वध्वा सहानघ। कल्माषपादमासीनं ददर्श विजने वने।
स तु दृष्ट्वैव तं राजा क्रुद्ध उत्थाय भारत। आविष्टो रक्षसोग्रेण दृयेषात्तुं तदा मुनिं।
अदृश्यन्ती तु तं दृष्ट्वा क्रूरकर्म्माणमग्रतः। भयसंविग्नया वाचा वशिष्ठमिदमब्रवीत्।
असौ मृत्युरिवोग्रेण दण्डेन भगवन्नितः। प्रगृहीतेन काष्ठेन राक्षसोऽभ्येति दारुणः।
तं निवारयितुं शक्तो नान्योऽस्ति भुवि कश्चन। त्वदृतेऽद्य महाभाग सर्व्ववेदविदांवर। १७६५
पाहि मां भगवन् पापादस्माद्दारुणदर्शनात्। राक्षसोऽयमिहात्तुं वै नूनमावां समीहते
वशिष्ठ उवाच। माभैः पुत्रि न भेतव्यं राक्षसात्तु कथञ्चन। नैतद्रक्षो भयं यस्मात्पश्यसि त्वमुपस्थितं।
राजा कल्माषपादोऽयं वीर्य्यवान्प्रथितो भुवि। स एषोऽस्मिन्वनोद्देशे निवसत्यतिभीषणः।
गन्धर्व्व उवाच। तमापतन्तं संप्रेक्ष्य वशिष्ठो भगवानृषिः। वारयामास तेजस्वी हुङ्कारेणैव भारत।
मन्त्रपूतेन च पुनः स तमभ्युक्ष्य वारिणा। मोचयामास वै शापात्तस्माद्योगान्नराधिपं। १७७०